

İnternet Haber Sitelerinin Resmi İlan ve Reklam Alma Koşullarını Karşılamaı Üzerine Bir Araştırma: Uşak İli Örneđi¹

Seher Zeybek*

Öz

Resmi İlan ve Reklam Yönetmeliği, devlet kurumları, kamu kuruluşları ve yerel yönetimler tarafından yayınlanan resmi ilanların nasıl verileceğini düzenler. Gazeteler, bu tür resmi ilanlar yoluyla önemli düzeyde gelir elde etmektedir. Ancak, gelişen teknoloji ve değişen medya tüketimi alışkanlıkları, bu düzenlemenin internet haber sitelerini de içerecek şekilde revize edilmesini gerektirmiştir. Günümüzde, internet haber siteleri, geleneksel basının yanı sıra haberlerin yayılması için önemli bir platform haline gelmiştir. Bu nedenle, Resmi İlan ve Reklam Yönetmeliği 2023 yılının başında, internet haber sitelerinin de resmi ilan alabilmesini mümkün kılacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Bu değişiklik, internet haber sitelerinin resmi ilanlardan kaynaklanan gelirlerle desteklenmelerine olanak tanımıştır. Yeniden düzenlenen yönetmelik, internet haber sitelerinin resmi ilan ve reklam alma koşullarını belirlemektedir. Belirli koşulları karşılayan internet haber siteleri, resmi ilanlar için başvuruda bulunabilirler ve bu ilanlar karşılığında belirli bir ücret alabilirler. Bu çalışma, Uşak İlinde faaliyet gösteren internet haber sitelerinin bu yeni düzenlemelere nasıl uyum sağladığını ve resmi ilan ve reklam alma koşullarını nasıl yerine getirdiğini incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: İnternet Haberciliği, Yerel Basın, Resmi İlan ve Reklam Yönetmeliği, Basın İlan Kurumu

Submitted/Geliş : 12.11.2023

Accepted/Kabul : 26.12.2023

<http://dx.doi.org/10.53723/cosohis.38>

Araştırma Makalesi/Research Paper

* ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-1630-3550>; Uşak, Yeşil Sivaslı Gazetesi

sehernalschule@gmail.com

¹ Uşak Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 2023-245 sayılı kararı doğrultusunda görüşmeler yapılmıştır.

A Research on Internet News Sites' Meeting the Conditions for Receiving Official Advertisements and Advertisements: The Case of Uşak Province

Abstract

The Official Announcement and Advertisement Regulation governs how official announcements are made by government institutions, public organizations, and local governments. Newspapers generate significant revenue through such official announcements. However, advancing technology and changing media consumption habits have necessitated the revision of this regulation to include online news websites. In today's context, internet news sites have become a crucial platform for disseminating news alongside traditional media. Therefore, in early 2023, the Official Announcement and Advertisement Regulation was revised to enable internet news sites to also receive official announcements. This change has allowed internet news sites to be financially supported by the revenue generated from official announcements. The revamped regulation outlines the conditions under which internet news sites can receive official announcements and advertisements. Internet news sites that meet specific criteria can apply for official announcements and receive a specified fee in return. This study examines how internet news sites operating in the Uşak province have adapted to these new regulations and how they comply with the conditions for receiving official announcements and advertisements.

Keywords: Internet Journalism, Local Press, Regulation on Official Advertisements and Advertising, Press Advertisement Agency

Giriş

Yerel basın kuruluşları, belirli bir bölge veya şehirde faaliyet gösteren, o bölgenin haberlerini, olaylarını, gelişmelerini, bölgenin kültürel, ekonomik, yerel spor ve sosyal yaşama ait etkinlikleri, festivaller, yerel işletmelere ve ticaret faaliyetleri hakkında haber ve bilgileri okuyucularına veya izleyicilerine aktaran medya kuruluşlarıdır. Yerel Basın, yerel gazeteler, dergiler, radyo istasyonları, televizyon kanalları ve internet haber siteleri gibi çeşitli platformlarda faaliyet gösterebilir. Gezgin (2007: 177) yerel basını "Toplumsal, ekonomik, kültürel ve sosyal gelişimleri yöre halkına aktaran, yöre toplumunun ekonomik, kültürel, sosyal ve siyasal özelliklerini yansıtan bir ayna gibidir." ifadeleri ile tanımlamıştır.

Yerel basın, yayınlarını o bölgede yaşayan yerel halkın ilgi ve ihtiyaçlarına göre şekillendirir, bundan dolayı yayınların içeriği ve kapsamı, ulusal medya kuruluşlarından farklılık gösterebilir. Yerel basının da ulusal basın gibi temel görevi bölge toplumlarını ve bireyleri yerelde olan bitenden haberdar etmek ve bilgilendirmektir. Yerel medya, bir taraftan bölgenin sesi olmaya çalışırken diğer taraftan demokrasinin korunmasını ve toplumun katılımını, taleplerini, sorunlarını ve ihtiyaçlarını yerel yöneticilere ileterek yerel sorunların çözümüne katkı sağlamaya çalışan yayın organlarıdır. Bu yerel yayın organları, yerel düzeydeki yetkililer ve yöneticiler, kamu kuruluşları, eğitim kurumları vs. hakkında yaptıkları eleştirel, objektif, bilgilendirici haberler ile kamuoyunun oluşmasına katkıda

bulunurlar. Kamu yararını gözeterek yerel yönetimleri halk adına denetleme görevini üstlenen yerel basın bu şekilde demokrasiye de büyük katkı sunmuş olur. Ayrıca yerel ekonomiye de reklam ve tanıtım ile katkı sağlar. Yerel basın kuruluşları, yayımlandığı bölgedeki insanların sorunlarını dile getirmeye, yerel unsurları öne çıkarmaya ve kamuoyu oluşturmaya çalışma konusunda oldukça önemli bir rol oynamaktadırlar (Erdem, 2007:111), bölge halkının yerel basından beklentileri de, aslında bu yöndedir.

Yerel Basının oluşumunda, resmi ilan gelirlerinin önemli payı olduğu düşünüldüğü için (Atçeken, 2018) ayrıca yerel basın kuruluşlarının temel gelirini de oluşturan resmi ilanlar ve reklamların önemi yadsınamaz. Bu gelirlerden faydalanmak isteyen internet haber siteleri için 01 Nisan 2023 tarihi yeni bir dönemin başlangıcı oldu. Yeni yürürlüğe giren Yönetmelikte belirtilen koşulları sağlayan internet haber sitelerine de resmi ilan ve reklam gelirlerinden faydalanma hakkı tanındı. Bu çalışma ile resmi ilan ve reklam gelirlerinden bir pay almak isteyen yerel internet haber siteleri, resmi ilan almak için yerine getirmek zorunda oldukları koşulları nasıl sağlıyorlar, yaşadıkları zorluklar neler gibi sorulara yanıt bulunmaya çalışıldı.

1. Yöntem

Uşak ilinde faaliyet gösteren yerel internet haber siteleri üzerinden “İnternet Haber Sitelerinin Resmi İlan ve Reklam Alma Koşullarının karşılanması” adlı araştırma için nitel araştırmalarda en çok kullanılan veri toplama araçlarından olan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme, nitel araştırmalarda yararlanılan bir veri toplama tekniğidir (Punch, 2005; akt. Dömbekci, Erişen 2022). Görüşme, bireylerin belirli bir konuda bilgi, duygu, düşünce ve davranışlarını saptamak amacıyla yüz yüze yapılan sözlü söyleşidir, en az iki kişi arasında olan, belirlenmiş bir araştırma konusunu ilgili muhataplar ile sözlü iletişim yoluyla veri elde etmektir. Görüşme türleri üç başlık altında toplanıyor. Bunlar; tam yapılandırılmış görüşme, yapılandırılmamış görüşme ve yarı yapılandırılmış görüşmedir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler nitel görüşmelerde en sıklıkla kullanılan teknik olarak bilinmektedir (Edwards & Holland, 2013, s. 29; Kitchin & Tate, 2000, s. 213; Longhurst, 2003, s. 144; akt. Karahan, Uca & Gündük 2022). Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile önceden belirlenen ve araştırmanın amacına uygun bir dizi soruyu görüşme sırasında katılımcıya yönelterek bilgi elde etmeye sağlamaya çalışılır. Bu çalışmada da İnternet haber siteleri sahiplerinden/yetkililerinden araştırılan konu ile ilgili bilgiye ulaşmak için yarı yapılandırılmış görüşme türü kullanılmıştır. Bu kapsamda aşağıdaki sorular hazırlanmış ve Uşak ili sınırları içinde faaliyet gösteren ve resmi ilan ve reklam yayımlama hakkı kazanmak için başvuran ve yönetmelikte belirtilen koşulları sağlamaya çalışan internet haber site sahiplerine/yetkililerine sorulmuştur:

- 1) İnternet haber sitesini ne amaçla kurdunuz?
- 2) İnternet haber sitesinden önce basılı gazeteniz var mıydı?
- 3) Resmi ilan alabilme koşullarını sağlamak ile ilgili hangi güçlükleri yaşıyorsunuz?
- 4) Baskılı gazete ve Web sayfasındaki farklar neler? (farklı muhabirler mi haber yapıyor, aynı haberler iki yerde de yayımlanıyor mu, haber kotası olarak ikisi arasında fark var mı)
- 5) Resmi ilan hariç farklı gelir kaynaklarınız var mı?

6) Farklı gelir kaynaklarınız olmasa resmi ilan gelirleri haber sitesinin giderlerini karşılar mı?

7) İş olarak haber sitesinden hariç başka bir işiniz var mı?

8) Yeni düzenleme ile beraber resmi ilan alabilme koşullarının haber sitelerine olumlu-olumsuz katkısı sizce nelerdir?

Resmi ilan ve reklam yayımlamak için müracaat etmeyen internet haber sitesi yetkilileri ile de telefon görüşmesi yapılarak hangi sebepten dolayı başvuru yapmadıkları bilgisi öğrenildi.

2. Basın Kanunu'nda gerçekleştirilen değişiklik

1950 yılının temmuz ayının on beşinden beri yürürlükte bulunan 5680 sayılı Basın Kanunu'nun 26 Haziran 2004 tarihli ve 25504 sayılı Resmî Gazete' de yayınlanarak yürürlüğe giren 5187 sayılı Yeni Basın Kanunu dolayısıyla yürürlükten kaldırılmasını köklü bir değişim olarak kabul edebiliriz. 5187 sayılı Basın Kanunu'nun, 5680 sayılı Basın Kanunu'ndan birçok noktada ileri düzeyde olduğu söylenebilir (Kösedağ, 2016). İleri düzeyde olmasına rağmen geleneksel medyanın kanuni düzenlemeleri ile sınırlıydı. İnternet teknolojisiyle birlikte iletişim alanında yaşanan gelişmeler sayesinde kitle iletişim araçlarının dijital ortamlarda da faaliyete geçmesi sebebiyle 5680 sayılı Basın Kanununa 18.10.2022 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 7418 sayılı Kanunla, internet haber sitelerine ilişkin çeşitli hükümler eklenmiştir ve öngörülen koşulları yerine getiren internet haber siteleri Basın Kanunu kapsamına alınmıştır. BİK tarafından belirlenen şartları yerine getiren internet haber sitelerinin 5187 sayılı Basın Kanunu'nda yapılan değişiklik ile süreli yayın sayılarak resmi ilan ve reklam alabilmelerinin önü açıldı.

Basın İlan Kurumu (BİK) tarafından hazırlanan ve gazete, dergi ve internet haber sitelerinde resmi ilan ve reklamların yayımını düzenleyen Yönetmelik, 01 Şubat 2023 tarihinde 32091 sayılı Resmî Gazete' de yayımlandı. Yönetmelikte gerçekleştirilen değişiklik sayesinde, koşulları sağlayan İnternet haber sitelerine de resmi ilan ve reklam yayımlayabilme olanağı tanındı. Resmi ilan ve reklamların dağıtımının sağlanması amacıyla hazırlanan ve düzenlenen bu yönetmelik 01 Nisan 2023 tarihinde yürürlüğe girdi.

3. Haber Web Sitelerinin Basın İlanı alma koşulları yönetmeliği

Resmi İlan ve Reklam Yönetmeliği, 01 Şubat 2023 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik, resmi ilan ve reklamların gazete, dergi ve internet haber sitelerinde yayımını düzenlemektedir. İnternet haber sitelerinin resmi ilan yayımlama hakkı, belirli kategorilere göre belirlenen usul ve esaslara uygun şekilde vasıf ve ödevlerini eksiksiz ve zamanında yerine getirenler tanınmaktadır.

Yönetmeliğe göre, gazetelerin resmi ilan yayımlama hakkına sahip olan internet haber siteleri, belirli koşulları karşılayarak başvuruda bulunabilir ve bekleme süresine tabi tutulmadan ilan yayımlama hakkı kazanabilirler. Ancak, belirlenen asgari trafik şartını 30 Eylül 2023 tarihine kadar yerine getiremeyen internet haber sitelerinin ilan yayımlama hakkı durdurulacaktır. İlk kez başvuran internet haber siteleri ise belirlenen şartları 24 ay süreyle yerine getirdikten sonra ilan yayımlama hakkı kazanacaklardır.

İnternet haber siteleri, fikir işçisi sayısı, günlük haber sayısı, tekil ziyaretçi ve sayfa görüntülenme sayısı gibi kriterlere göre altı kategoriye ayrılmıştır. Her kategori için belirlenen şartları taşıyan internet haber siteleri, ilanlardan adil bir şekilde faydalanabileceklerdir. Ayrıca, tekil ziyaretçi sayılarının belirli bir yüzdesinin doğrudan gelen ziyaretçilerden oluşması ve ziyaretçilerin belirli bir süre sayfada kalma şartları da yer almaktadır.

Genel kategoride yer alan internet haber siteleri hariç diğer kategorilerde yurt içi kaynaklı ziyaretçi bilgileri dikkate alınacak, ve Genel kategori için yurtdışı kaynaklı ziyaretçilerin en fazla yüzde 5'i dahil edilecektir. (bilgiler ilan.gov.tr web sitesinden alınmıştır).

İnternet haber sitelerinin ziyaretçi trafik bilgileri BİK Analitik sistemi ile denetleniyor.

4. Uşak İlinde Faaliyet Gösteren İnternet Haber Siteleri

Uşak İlinde faaliyet gösteren İnternet Haber Siteleri resmi ilan ve reklam alan ve almayan şeklinde iki başlık altında incelendi. İnternet Haber Sitelerinin; Künye, interaktif yapısı, güncellik durumu, haber yapısı, reklam yapısı, yerel haber, ulusal haber bilgileri açısından incelenmeye çalışıldı.

4.1. Resmi ilan ve reklam almayan İnternet Haber Siteleri

Uşak Gündem, Uşak Haber Ajansı, Uşak TV, Uşak Egem TV, Uşak Haber Merkezi, Uşak Port, Uşak Havadis, Uşak Postası, 64 Ajans, Ege Sektör Gazetesi, Uşak Haber, Uşak Esnaf Gazetesi, Uşak Güncel, Uşak Son Dakika.com İnternet Haber Sitelerinin yukarıda belirttiğimiz bilgileri haber sitelerinin sayfalarından incelendi.

4.1.1. Uşak Gündem:

Uşak Gündem haber sitesinin Künye bilgilerinde İmtiyaz Sahibi olarak Serhat Karaman, Genel Yayın Yönetmeni Gülcan Özer, Editörler olarak da Azra Koçak, Engin Uzunoğlu, Sinem Güven, Duygu Karakoç ve Gözde Kapucuoğlu yer alıyor. İnteraktif yapısına baktığımızda haberler yoruma kapalı olduğundan okuyucu ile etkileşimi yok. Site, okuyucu ile etkileşimi sosyal medya hesapları üzerinden sağlıyor. Güncel, asayiş, yaşam, eğitim ve teknoloji ana kategorileri altında güncel olarak yerel, ulusal ve dünyadan haberler paylaşılıyor. Reklamlar banner şeklinde yer alıyor.

4.1.2. Uşak Haber Ajansı:

Uşak Haber Ajansı haber sitesinin Künye bilgilerinde İmtiyaz sahibi, Genel yayın Yönetmeni ve Editör olarak Özkan Yavaş yer alıyor. İnteraktif yapısına baktığımızda haberler yoruma açık ve üyelik sistemi mevcut. Haber sitesinin sosyal medya hesapları var. Haber sitesi güncel değil. Asayiş, Genel, Ekonomi, Sağlık, Yaşam, Eğitim, Spor, Kültür-Sanat, Gündem ve Politika kategorileri altında yerel ağırlıklı olmak üzere eski tarihli haberler mevcut. Reklamlar banner şeklinde yer alıyor.

4.1.3. Uşak TV:

Uşak TV haber sitesi 25 Aralık 2005 tarihinde kuruldu. Künye bilgilerinde Genel Yayın Yönetmeni olarak Kazım Şen var. İnteraktif yapısını incelediğimizde haberler yoruma açık ve üyelik sistemi mevcut. Sitenin sosyal medya hesapları var, haberler yarı güncel. Adliye/Jandarma/Polis, Güncel, Hit Haberler, Ekonomi, Ege ve Politika ana kategorilerinde yerel ağırlıklı olmak üzere, ulusal ve dünyadan eski tarihlere ait haberler mevcut. Reklamlar banner şeklinde.

4.1.4. Uşak Egem TV:

Uşak Egem TV haber sitesinin Künye bilgilerinde Yönetim Kurulu Başkanı olarak Soner Demiröz, Sorumlu Müdür ve İzleyici Temsilcisi olarak Ali Osman Aşçı yer alıyor. İnteraktif yapısına baktığımızda haberler yoruma açık ve sosyal medya sayfaları mevcut. Yerel ağırlıklı olmak üzere ege bölgesinden haberler var. Haberler güncel. Haberler, Genel, Uşak Güncel Haberler, Siyaset, Asayiş, Son Dakika, Ekonomi, Şehrin Gözcüsü ve Sağlık ana kategorileri altında yayınlanıyor. Haber sitesinde reklam yok.

4.1.5. Uşak Haber Merkezi:

Haber Merkezi haber sitesinin Künye bilgilerinde Sahibi olarak Erkan Çuhadar ve Yayın Yönetmeni olarak da Ramazan Yıldız ismi yer alıyor. İnteraktif yapısına baktığımızda haberler yorum açık, sosyal medya sayfaları mevcut. Güncel, Politika, Ekonomi, Eğitim-Öğretim, Spor, İlçeler, Sağlık, Kültür-Sanat, Edebiyat Köşesi ve Üniversite kategorileri altında güncel ve eski tarihli haberler mevcut. Haber sitesinde reklam yok.

4.1.6. Uşak Port:

Uşak Port haber sitesinin Künye bilgilerinde Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni olarak Ali Araslı gözükyor. İnteraktif yapısına baktığımızda haberler yoruma açık, üyelik sistemi ve sosyal medya hesapları mevcut. Türkiye, Siyaset, Ekonomi, Eğitim, Sağlık, Spor ve Özel kategorileri altında yerel haber ağırlıklı olmakla beraber ulusal ve dünyadan haberler var. Haberler güncel. Reklamlar banner şeklinde.

4.1.7. Uşak Havadis:

Uşak Havadis haber sitesinin Künye bilgilerinde İmtiyaz Sahibi Ahmet Kozak, Genel Yayın Yönetmeni olarak Alaattin Karahan, Fahri Muhabirleri olarak Tezcan Dikmen, Ummahan Karahan, Tayfun Çağlayan ve Sunay Sultan Çelik isimleri yer alıyor. Haberler yoruma açık ve üyelik sistemi olduğundan interaktif bir yapıya sahip. Gündem, Siyaset, Dünya, Ekonomi, Sağlık, Spor, Otomobil, Eğitim, Teknoloji, Magazin ve Kitap kategorileri altında yerel ağırlıklı olmak üzere bölgesel haberler de var. Site güncel ve reklamlar banner şeklinde.

4.1.8. Uşak Postası

Uşak Postası haber sitesinin Künye bilgilerinde Genel Yayın Yönetmeni olarak Sami Gümüşel ismi yer alıyor. Haberler yoruma açık, sosyal medya hesapları ve ihbar hattı olduğundan interaktif yapıya sahip. Gündem, Ekonomi, Asayiş, Spor ve Eğitim kategorilerinde yerel ağırlıklı olmak üzere bölgesel haberler mevcut. Haber sitesi güncel, reklam yok.

4.1.9. 64 Ajans

64 Ajans haber sitesinin Künye bilgilerinde İmtiyaz Sahibi Ahmet Kozak, Yazı İşleri Müdürü Şenol Yeşilova ve Reklam Müdürü olarak Aynur Yeşilova isimleri yer alıyor. Haberler yoruma açık, üyelik sistemi, ihbar hattı ve sosyal medya hesapları mevcut yani interaktif bir

yapıya sahip. Son Dakika, Servisler, Gündem, Ekonomi, Spor, Kadın, Foto Galeri, Videolar, Yazarlar ve Gazeteler kategorilerinde haberler var. Yerel ağırlıklı, ulusal haberler mevcut. Site güncel, reklamlar banner şeklinde.

4.1.10. Ege Sektör Gazetesi

Ege Sektör Gazetesi haber sitesinin Künye bilgilerinde İmtiyaz Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni olarak Elif Şentürk ismi yer alıyor. Sosyal medya hesapları mevcut, okuyucuların haber gönderme imkânı olduğundan interaktif bir yapıya sahip. Haberler Ana Sayfa, Covid-19, Gündem, Dünya, Eğitim, Ekonomi, Kültür Sanat, Sağlık, Siyaset, Spor kategorileri altında paylaşılıyor. Sitedeki haberler yerel ve güncel, reklam yok.

4.1.11. Uşak Haber

Uşak Haber internet haber sitesinin Künye bilgilerinde Sahibi olarak Kenan Arslan ismi yer alıyor. Sosyal medya hesapları mevcut, sitenin ziyaretçileri iletişim formu üzerinden yorum, eleştiri, beklenti veya önerilerini iletebilir, bu yüzden interaktif bir yapıya sahip. Gündem, Yaşam, Ekonomi, Sağlık, Eğitim, Spor, Teknoloji, Otomobil kategorilerinde haberler yayımlanıyor. Yerel haber ağırlıklı, bölgesel ve ulusal haberler var. Site güncel, reklamlar banner şeklinde, haber blok kodu mevcut.

4.1.12. Uşak Esnaf Gazetesi

Uşak Esnaf Gazetesi haber sitesinin Künye bilgilerinde İmtiyaz Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni olarak İzzet Dönmez, Haber Editörü İzzet Dönmez ve Nazlı Soysal, Muhabir İzzet Dönmez ve Betül Kocasakal, Teknik Sorumlu olarak da Serdar Kılıç isimleri yer alıyor. Haberler yoruma açık, üyelik sistemi ve sosyal medya hesapları var, interaktif bir yapıya sahip. Sitede haberler Asayiş, Gündem, Sağlık, Spor, Ekonomi, Eğitim, Siyaset, Yerel, İlçelerimiz, Dini Bilgiler, Bilmedikleriniz, Tanıtım, Tarım, Kültür Sanat, Ulusal kategorileri altında paylaşılıyor. Güncel, yerel ağırlıklı, ulusal haberler mevcut. Reklamlar banner şeklinde.

4.1.13. Uşak Güncel

Uşak Güncel haber sitesinin Künye bilgileri altında İmtiyaz Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni olarak Ahmet İtil ismi geçiyor. İnteraktif yapısı açısından haberler yorum açık, üyelik sistemi ve sosyal medya hesapları mevcut. Haberler Gündem, Yaşam, Eğitim, Sağlık, Spor ve Teknoloji kategorileri altında paylaşılıyor. Yerel ağırlıklı, bölgesel haberler var. Site güncel, reklam yok.

4.1.14. Uşak Son Dakika.com

Uşak Son Dakika haber sitesinin Künye bilgilerinde İmtiyaz Sahibi olarak Refik Kıran ve Genel Yayın Yönetmeni olarak da Hidayet Kıran isimleri yer alıyor. Haberler yoruma açık, üyelik sistemi ve sosyal medya hesapları olduğundan interaktif bir yapıya sahip. Güncel, Yaşam, Ekonomi, Sağlık, Eğitim, Spor, Teknoloji kategorileri altında haberler paylaşılıyor. Haberler yerel ağırlıklı, site güncel, reklamlar banner şeklinde.

4.2. Resmi ilan ve reklam alan İnternet Haber Siteleri

Basın İlan Kurumu'nun kurumsal web sitesinde süreli yayınlar listesi uygulamasında "Resmi İlan ve resmi reklam alan süreli yayınlar listesinde" Uşak ilinde ilan hakkı almayı elde eden internet haber sitelerinin isimleri şu şekilde: Ege'de Yenigün, Uşak Haber Gazetesi, Uşak Olay ve Yeşil Sivaslı Gazetesi.

4.2.1. Ege'de Yenigün:

Ege'de Yenigün haber sitesinin Künye bilgilerinde Tüzel Kişi Temsilcisi Ali Araslı, Sorumlu Müdür/yazı İşleri Müdürü Halil Aslan ve Editör olarak Duygu Bekmezci isimleri yer alıyor. İnteraktif yapısına baktığımızda haberler yoruma açık, üyelik sistemi ve sosyal medya sayfaları mevcut. Haberler Resmi İlanlar, Gündem, Sağlık, Spor ve Özel Haber ana kategorilerinde yayımlanıyor. Yerel ağırlıklı, bölgesel, ulusal ve dünyadan haberler mevcut. Site güncel, reklam yok, haber blok kodu var.

4.2.2. Uşak Olay:

Uşak Olay haber sitesinin Künye bilgilerinde Tüzel Kişi Temsilcisi Mehmet Güney ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü olarak Ozan Yavuz isimleri yer alıyor. Haberler yoruma açık, üyelik sistemi, ihbar hattı ve sosyal medya hesapları sebebi ile interaktif bir yapıya sahip. Haberler Uşak, Gündem, Spor, Ekonomi, Teknoloji ve Resmi İlanlar ana kategorileri altında yer alıyor. Yerel haberler ağırlıklı olmak üzere bölgesel haberler mevcut. Haberler güncel, reklamlar banner şeklinde, haber blok kodu mevcut.

4.2.3. Yeşil Sivashlı Gazetesi:

Yeşil Sivashlı Gazetesi haber sitesinin Künye bilgilerinde Tüzel Kişi Temsilcisi Serdal Kököz, Sorumlu Müdür/Yazı İşleri Müdürü Adem Alp, Editör Çetin Kököz, Muhabirler Salih Kılınç, Seher Zeybek ve Yazar Salih Kılınç isimleri yer alıyor. İnteraktif yapısına baktığımızda haberler yoruma açık, ihbar hattı ve sosyal medya hesapları var. Haber sitesi güncel. Haberler Gündem, Resmi İlanlar, Asayiş, Ekonomi, Sağlık, Yaşam, Siyaset ana kategoriler altında paylaşılıyor. Sitedeki haberler yerel ağırlıklı, ulusal haberler de mevcut. Reklam yok, haber blok kodu mevcut.

4.2.4. Uşak Haber Gazetesi:

Uşak Haber sitesinin Künye bilgilerinde Ticaret Ünvanı Tülay Özler ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü olarak Seval Kandemir isimleri yer alıyor. Site, haberlerin yoruma açık, üyelik sistemi ve ihbar hattı sebebi ile interaktif bir yapıya sahip. Manşet, Gündem, Spor, Sağlık, Dünya, Eğitim, Resmi İlanlar ve Diğer ana kategorilerinde yerel ağırlıklı olmak üzere ulusal ve dünyadan haberler mevcut. Reklam yok.

5. Bulgular

Yerel basın olarak geleneksel medya yani basılı gazete olarak çıkan gazeteler, internet haber siteleri kurarak yerel halka daha hızlı ve güncel haber ulaştırabiliyor. Yerel basın, İnternet sayesinde daha geniş ve farklı kitlelere ulaşabiliyor. Günlük olarak çıkan gazetelerin yanında haftalık iki veya üç kere basılı olarak çıkan yerel gazeteler, internet sayesinde artık günlük, güncel ve anlık haber ile okuyucularına haber sunabiliyor. Baskılı gazetenin okuyucuya ulaşım zorluğundan, basım maliyetlerinden veya insanların artık baskılı gazete okumadığından gibi sebepler neden ile çağın gereği olarak Uşak'ta basılı gazetesi olan yerel basın kuruluşları da geniş kitlelere ulaşabilmek için internet haber siteleri kurarak haber paylaşmaya başladı.

Yeni yönetmelik ile basılı gazetelerin halihazırda kurulmuş olan internet haber sitelerine ve de yeni kurulan internet haber sitelerine resmi ilan ve reklam gelirlerinden faydalanma hakkı verildi. Verilen bu imkân sebebi ile Uşak'ta basılı gazetesi olan ve internet haber sitesi ile de faaliyet gösteren 4 yerel basın kuruluşu internet haber siteleri için resmi ilan ve reklam alabilmek için başvuruda bulundu ve yönetmelikte belirtilen koşulları 01 Nisan 2023 tarihinden beri sağlamaya çalışıyor.

Uşak'ın 5. Kategoride bulunmasından dolayı günlük 30 asgari haber, 3.000 tekil ziyaretçi, 9.000 sayfa görüntülenme koşulunu yakalayabilmesi açısından zorluk yaşandığı belirtildi ve Uşak'ın küçük bir il olması sebebi ile her gün bu şekilde bu koşulları ancak 24 saatlik yoğun bir çalışma ile sağlanmaya çalışıldığı ifade edildi (tıklanma sayısı, sitede kalma süresi, günlük olarak özgün haber bulma şartı zorluyor). Gazeteciliğin zor bir meslek olduğu, 7/24 tetikte, bayram, tatil, özel gün dinlemeyen, severek yapılması gerektiği için gençler yapmak istemiyor (genelde masa başı sabah 8 akşam 5 şeklinde çalışma saatleri olsun isteniyor). İnternet haber sitesinin günlük 30 haber bulma zorluğu yanında haftalık olarak çıkan baskılı gazetede haber bulma yönünden sıkıntı yaşanmadığı belirtildi. Haber sitelerinin ziyaretçileri uzun haber okumayı sevmediğinden haberler baskılı gazeteye göre daha kısa olmak zorunda, okuyucuları sitede tutmak için çengel manşet kullanabiliyor (haber içeriğini yansıtmayan ilgi çekici, merak uyandıran başlık gibi). Yönetmelikte belirtilen kadro zorunluluğu da haber sitelerini zorluyor. Hem maliyet açısından hem de vasıflı eleman açısından sıkıntı yaşanıldığı ifade edildi. Deneyimli, tecrübeli, yetişmiş eleman yok (üniversite mezunlarının bilgileri teoride kalıyor, pratikte deneyimleri yok). Yerel basın kuruluşunun kadrolu çalışanının, haber sitesinin faaliyet gösterdiği ilde ikamet etme zorunluluğu da büyük bir sıkıntı olarak karşımıza çıkıyor (İletişim Fakültesinden mezun olan öğrenciler Uşak'ın küçük il olması sebebiyle burada kalmak istemiyor, İstanbul, Ankara veya İzmir gibi büyük illerde kariyer hedefleri oluyor).

Yönetmelikte istenilen koşulların haber sitelerine kalite getirmesi yönünden (kim haberci kim değil, gerçek haber sitelerinin belirlenmesi açısından), site sahiplerinin bu düzenleme ile paylaşılan haberlerden sorumlu olması, gazetecilerin özgün haber yaparak işlerini daha iyi yapmaları, gerçek gazetecilik yapmaları gibi olumlu katkılarının da olduğu belirtildi.

Matbaası olan gazeteler bir taraftan kendi günlük veya haftalık gazetelerini basıyor, bir taraftan da dışa yönelik matbaa ve reklam işleri yapıyor (matbaayı sırf kendi gazetesini basmak için kullanan gazeteler de mevcut). Haber sitelerinden biri gelir kaynağı olarak sadece resmi ilan gelirlerinin olduğunu, diğerleri ise kurumların reklamları veya farklı reklam gelirlerinin olduğu bilgisini verdiler. BİK'in resmi ilan gelirlerinin ilan almaya hak kazanan yerel basın kuruluşları arasında paylaşıldığında, elde edilen gelir ile ancak masraflar karşılanıyor (Uşak ilinin küçük olması sebebi ile resmi ilan havuzunun da küçük tutulduğundan dolayı), resmi ilan gelirleri ile yerel basın kuruluşunun maddi olarak gelişme imkânı gözüküyor.

Haber sitesine güncel, anlık, son dakika haber yüklenerek okuyucuya hemen ulaşmak mümkün olurken, baskılı gazetede haber girişi ertesi güne kalabiliyor. İnternet haber siteleri baskılı gazetenin önüne geçti (BİK'in istediği de bu yönde, yani zamanla baskılı gazetelerin yerine sadece internet haber sitelerinin olması görüşü ifade edildi).

Katılımcılar yeni düzenlenen yönetmeliğin olumlu katkısı yanında olumsuz katkılarını yukarıdaki noktalar açısından değerlendirdiler. Yönetmeliğin yerel basın kuruluşlarını daha iyi bir yere getirmesi açısından yeniden düzenlenmesi gerektiği ifade edildi.

Uşak ilinde faaliyet gösteren ve resmi ilan ve reklam geliri için başvurmayan internet haber sitelerinin yetkilileri ile telefon üzerinden yapılan görüşmelerden aşağıdaki bilgiler elde edildi: BİK'in istediği koşullar ağır, mesela sigortalı ve asgari ücret zorunluluğu gibi maliyetler; vasıflı eleman bulma sıkıntısı (ikamet zorunluluğu, yeni mezunların deneyimsiz ve tecrübesiz olması gibi); günlük tıklanma açısından sıkıntı yaşayan sitelerin olduğu kadar bunu yakalayan siteler de var; bazı haber siteleri resmi ilan almak için başvuruya gerek duymadıklarını ve bu konuyu araştırmadıklarını ifade etti; ilan alabilmek için bekleme süresi uzun (24 ay); kanun belirsiz (yeniden düzenleme olabilir gibi); ilan gelirleri için koşulları sağlamak adına kadro zorunluluğu sebebi ile işe alınacak olan eleman giderleri karşılanmadığı için; Uşak için verilen ilan gelirleri düşük; resmi ilan alan bir sitesi olduğu için faaliyete olan diğer site için gerek duyulmadığı ifade edildi; haber siteleri banner tarzı reklam ile elde ettikleri gelir ile daha kolay ve maliyetsiz olarak faaliyetlerini gerçekleştiriyor (resmi ilan yayımlama hakkı kazanmak için istenilen koşulların mali yükü daha ağır); haber sitesinin faaliyetlerini vasıflı eleman koşulu, günlük özgün haber koşulu veya ziyaretçi trafiği açısından bağlı kalmadan tek bir kişi olarak yürütmek daha kolay ve maliyetsiz.

Sonuç

Yerel basın, bağımsız, özgür, eleştirel, hakkaniyetli ve objektif haberler ile kamuoyunu bilgilendiren önemli unsurlardır. Yerel halk için bulduğu bölgedeki olayları kendisi için araştırıp öğrenen, duyuran ve denetleyen yerel basın bu açıdan kamuoyunun bir nevi sözcüsü olmuş oluyor. New York Times ve Washington Post gibi yerelde başlayıp adını dünyaya duyuran ünlü Amerikan gazeteleri, yerel basının önemi açısından örnek olarak verebiliriz.

Yeni internet yasasında belirtilen şartlar açısından (sigortalı, asgari ücretli çalışan, site ziyaretçi sayısı, sitede kalma süresi gibi) yüksek giderleri oluşan yerel basın kuruluşlarının bu giderleri karşılayabilmesi için resmi ilan gelirleri önemli gelir kaynaklarını teşkil ediyor. Yerel basın kuruluşları, resmi ilan ve reklam gelirleri ile bu giderleri karşılayamadığı takdirde farklı gelir kaynakları bulması gerekebilir (yerel yönetimlerin destekleri, yerel iş insanlarının ve siyasetçilerin desteği, devlet kurumlarının ya da sivil toplum kuruluşlarının desteği gibi). Bu açıdan incelediğimizde gelir kaynaklarına bağlı kalmadan tarafsız haberler ile kamuoyunu bilgilendirmesi gereken yerel basın gerçekten tarafsız, objektif ve eleştirel haber yapabilir mi? Yerel basın kuruluşlarının BİK'in verdiği resmi ilan gelirleri ile ancak masraflarını karşılayabildikleri gerçeği göz önünde bulundurduğumuzda, kendini daha iyiye doğru geliştirme ve büyütme için mali açıdan kısıtlı olduğunu görebiliriz. Küçük bir il olması sebebiyle BİK'in Uşak'ı gözden çıkardığını düşünebilir miyiz? Amaç yerel basın kuruluşlarını daha iyi olmaları için bir teşvik mi yoksa masraf derdine düşürerek faaliyet yaptırmak mı?

Görüntüleme ve ziyaretçi trafiği şartının da çok yüksek olmasından dolayı bu şartları yerine getirmek için haber siteleri etik olmayan davranışlarda bulunabilir. Haberler tık

haberciliğine indirgenerek daha fazla tık alabilmek için aldatma haberler, okuyucuyu merak ettiren abartılı ve içeriği ile alakalı olmayan manşet ve başlık gibi, haberi ilk yayımlayan site olabilmek için kesinleşmiş ve doğrulanmamış yanıltıcı bilgileri veya haberleri okuyucu ile paylaşmak gibi.

Yerel basın kuruluşları BİK'in istediği yükümlülükleri yerine getirmek için mi haber yapmalı yoksa kamuoyu yararına ve halkı bilgilendirmek için mi haber yapmalı? Görünürde ki amacın resmi ilan ve reklam gelirinden faydalanmak isteyen yerel basından istenilen koşullar ve yükümlülükler ile daha kaliteli, özgün ve gerçek haber yapan sitelerin ortaya çıkması olarak ifade ediliyor. Fakat istenilen şartların ağır olmasından dolayı, haber sitelerinin daha çok günü kurtarmak, masraflarını karşılamak gibi sıkıntıları ile haber yapmaya zorlandıklarını söyleyebiliriz. Bundan dolayı yönetmeliğin yerel basın kuruluşlarının da görüş, istek ve şikayetleri doğrultusunda yeniden düzenlenebilir.

Kaynakça

- Atçeken, K. (2018), Resmi İlan desteği ve yerel basın ilişkisi, Mersin üniversitesi sosyal bilimler üniversitesi dergisi, 2018 V: 1, İ: 2, 25-32.
- Ezer, B. (2023), İnternet haber sitelerinin basın kanunu ve basın iş kanunu kapsamına eklenmesinin hüküm ve sonuçları, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, 2023 Sayı: 2, 443-491
- Gezgin, S. (2007), Türkiye’de Yerel Basın, İstanbul 2007.
- Karahan, Uca, Güdük (2022), Nitel araştırmalarda görüşme türleri ve görüşme tekniklerinin uygulanma süreci, Nitel Sosyal Bilimler, V: 4, İ: 1, 78-101.
- Kösedag, M. (2016), Türk Basın Kanunu’nda yapılan değişikliklerin yazılı basında temsili, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi V: 9, İ: 43.
- Köseoğlu, A. (2022), Yerel Medyada Dijitalleşme, İksad 2022.